

Sakshandsamar: Reidun Kathrin Dahl

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
002/21	Eldrerådet	19.01.2021
	Formannskapet	
001/21	Hovedutvalg administrasjon	20.01.2021
002/21	Hovedutvalg helse og omsorg	20.01.2021
003/21	Hovedutvalg oppvekst og kultur	27.01.2021
	Hovedutvalg teknisk og miljø	
	Karmøy ungdomsråd	
	Kommunestyret	
002/21	Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	19.01.2021

Handlingsplan for folkehelse 2021-2023

Rådmannens forslag til vedtak:

Karmøy kommunestyre tar «Handlingsplan for folkehelse 2021-2023» til orientering.

Eldrerådet 19.01.2021:

Behandling:

Eldrerådet støtter enstemmig innstillingen.

ELD- 002/21 Vedtak:

Rådmannens forslag til vedtak:

Karmøy kommunestyre tar «Handlingsplan for folkehelse 2021-2023» til orientering.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne 19.01.2021:

Behandling:

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne støtter enstemmig innstillingen.

RFM- 002/21 Vedtak:

Rådmannens forslag til vedtak:

Karmøy kommunestyre tar «Handlingsplan for folkehelse 2021-2023» til orientering.

Hovedutvalg helse og omsorg 20.01.2021:

Behandling:

Hukommelsesteam, foreslått av Lillian Levik Løndalen, Karmøylista
Forslag fremmes av Lillian Levik Løndalen på vegne av Karmøylista.

Folkehelseplan Side 18. Foreslår et nytt punkt i skjema:

Tiltak: Hukommelsesteam og besøksvenn. Fremdrift: pågående/midlertidig redusert. Videreføre og utvikle som følge av økende forekomst av demens. Ansvar: Sektor forvaltning helse og omsorg.

Levik Løndalen (KL) fremmet sitt forslag.

Innstilling vedtatt med 6 stemmer mot 3 stemmer for forslaget fremsatt av Levik Løndalen (KL 2, H 1).

HHO- 002/21 Vedtak:

Karmøy kommunestyre tar «Handlingsplan for folkehelse 2021-2023» til orientering.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I dette saksfremlegget presenteres folkehelsebegrepet, samt påvirkningsfaktorer for helse.

Videre kommer en forklaring på hvordan kommunene arbeider systematisk med folkehelsearbeid knyttet opp mot folkehelseloven. Deretter følger syv sentrale prinsipper i det nasjonale folkehelsearbeidet. Til slutt gjennomgås innholdet i "Handlingsplan for folkehelse 2021-2023".

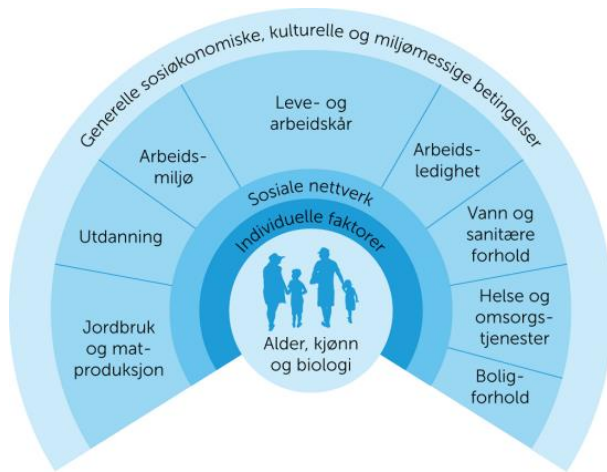
Folkehelse er et bredt og komplekst felt, og det finnes mange tanker om hva folkehelsearbeidet går ut på. Derfor er det viktig å ha med seg nasjonale og regionale føringer, samt sentrale prinsipper i det kommunale folkehelsearbeidet.

Definisjon av folkehelsebegrepet

I følge folkehelseloven (LOV-2011-06-24-29) er folkehelse «befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning» (§3 bokstav a). Formålet med folkehelseloven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Loven er sektor- og etatsovergripende og gir statlige myndigheter, fylkeskommune og kommune ansvar for folkehelsearbeidet. Bestemmelsene i folkehelseloven er tett koblet mot plan- og bygningsloven. Dette er fordi plan- og bygningsloven legger føringer for forhold der menneskene lever og bor.

God helse skapes der vi lever våre liv; hjemme, på jobb, i barnehage, på skolen, i lag og foreninger og i nærmiljøet. Hver innbygger har selv ansvaret for egen helse, men samfunnet skal legge til rette for gode betingelser. Det skal være enkelt å ta gode valg. Det må altså være en balanse mellom fellesskapets ansvar og den enkeltes ansvar for helse.

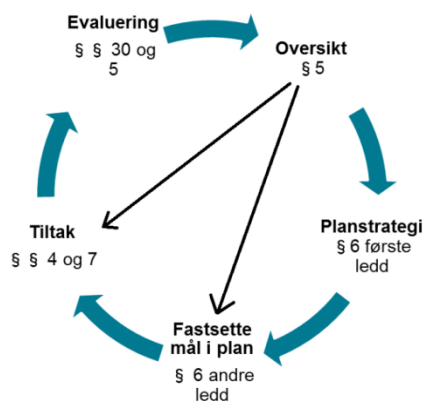
Påvirkningsfaktorene for helse er mangfoldige og overlappende, og kan virke positivt eller negativt på helsen. Dette er illustrert i Dahlgren og Whitehead (1991) sin modell nedenfor.

Hvor god eller dårlig helse et menneske har er et resultat av mer enn gener og personlige valg. Modellen illustrerer hvordan samspillet mellom individuelle faktorer og miljømessige faktorer påvirker helsen til den enkelte. Folkehelsearbeid må foregå på alle nivå og sirkler i modellen, men for kommunen som organisasjon er det særlig viktig å fokusere på leve- og arbeidsvilkår som utdanning, arbeid, boforhold, helsefremmende og forebyggende arbeid, samt helse- og omsorgstjenester.

Det systematiske folkehelsearbeidet

Folkehelsearbeidet skal ifølge loven utføres som en langsiktig og systematisk oppgave. Det systematiske folkehelsearbeidet, og forløpet, er illustrert i figuren som vises under. De ulike paragrafene vil kort forklares.

§5 Oversikt: Kommunen skal ha oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorene i befolkningen, slik at kommunen får et tydelig bilde av hva som er de lokale helseutfordringer i den enkelte kommune. Denne oversikten innebærer at kommunen skal utarbeide et system for løpende oversikt over helsetilstanden i befolkningen og at det hvert 4. år skal utarbeides et skriftlig oversiktsdokument. Dette er ivarettatt i Karmøy kommune jf. sak 119/20 i kommunestyret.

§6 Planstrategi: Oversiktsdokumentet skal inngå som grunnlag for kommunens planstrategi.

§7 Fastsette mål i plan: Kommunen skal i planarbeidet fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som skal gjelde for hele kommunen. Disse skal være egnet til å møte de utfordringene kommunen står overfor. Målsetningen og strategiene som ble utformet er benyttet i "Handlingsplan for folkehelse 2021-2023". I kortversjonen av oversiktsdokumentet (sak 119/20 i kommunestyret) er det utviklet seks strategier/innsatsområder i folkehelsearbeidet for Karmøy kommune.

§§4 og 7 Tiltak: Folkehelseloven pålegger også kommunen å iverksette nødvendige tiltak for å møte

utfordringene med de virkemidlene kommunen har. Oversikt over tiltak finnes i "Handlingsplan for folkehelse 2021-2023".

§§ 30 og 5 Evaluering: Kommunene skal evaluere folkehelsearbeidet for å se om det gir ønsket effekt, samt treffer med utfordringsbildet. I folkehelsearbeidet foretas det hovedsakelig kvalitative evalueringer, der behovet tilsier det. I folkehelsearbeidet vil en alltid ta høyde for å evaluere tiltak der det er hensiktsmessig.

Prinsipper i folkehelsearbeidet

I handlingsplan for folkehelse 2021-2023 er det beskrevet syv prinsipper som er sentrale i det nasjonale folkehelsearbeidet, disse er kort beskrevet her:

- **Uttevning av sosiale forskjeller:** Det finnes systematiske forskjeller i helse mellom sosioøkonomiske grupper. Vi ser også en økning i barnefattigdom. Sosial ulikhet i helse handler ikke kun om en særlig utsatt gruppe, men ulikhetene er fordelt fra minst gunstig til mest gunstig gjennom hele befolkningen, ulikhetene følger en sosial gradient. Det betyr at jo høyere sosioøkonomisk status, jo bedre helse har en. Et av de viktigste målene i folkehelsearbeidet er å redusere disse ulikhetene.
- **Helse i alt vi gjør:** Det kommunen foretar seg på alle nivåer har en helsemessig betydning. Kunnskap om helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal være utgangspunkt når planer og tiltak blir utviklet og iverksatt i alle kommunens sektorer.
- **Bærekraftig utvikling:** En skal legge til rette for en samfunnsutvikling som sikrer grunnleggende behov over tid. Vi må ta vare på de ressursene vi har i dag, uten å ødelegge for fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov.
- **Føre-var:** Føre-var prinsippet reduserer kravet om vitenskapelig sikkerhet før iverksetting av tiltak. Dette går ut på å gripe inn før det oppstår helseskade. I planleggingen av et helhetlig folkehelsearbeid skal vi altså være føre-var når det gjelder tiltak for å fremme god helse og redusere risiko for helseskade.
- **Medvirkning:** Det at mennesker får delta aktivt til fellesskapet ut fra egne ressurser og muligheter bidrar til tilhørighet. Det skal legges til rette for bred medvirkning i folkehelsearbeidet.
- **Universelle strategier:** Tiltak rettet mot hele befolkningen har større effekt på folkehelsen enn tiltak rettet mot små grupper med høy risiko. En betingelse for at en slik universell tilnærming skal ha god effekt er at tiltakene treffer de med størst behov.
- **Tidlig innsats:** Grunnlaget for god helse dannes tidlig i livet. Det er bærekraftig å prioritere innsats tidlig i livet. Viktige oppvekstarenaer for barn og unge er familien, barnehage/skole, samt frivillige lag og foreninger.

Innholdet i planen

En av våre viktigste samfunnsressurser er en befolkning som trives og har god helse. Handlingsplan for folkehelse gjelder for alle innbyggerne i Karmøy kommune, noe som betyr at en rekke aktører må involveres for å nå planens målsettinger. Det handler om å utvikle lokalsamfunn som fremmer helse og livskvalitet, og utjevne sosiale forskjeller i helse. Vi er nødt til å skape gode oppvekst- og levekår

med sunne levevaner i et trygt og inkluderende samfunn.

Formålet med planen:

1. Være Karmøy kommunes retningsgivende handlingsplan for felles forståelse av det brede folkehelsearbeidet i organisasjonen.
2. Å inspirere samfunnet i utviklingen av et inkluderende og helsefremmende samfunn for alle.

Oversiktsdokumentet «Oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer 2020», samt kortversjonen, danner grunnlaget for denne handlingsplanen. Handlingsplanen beskriver hvordan vi ut fra kunnskapen vi får fra oversiktsarbeidet setter i verk retningsgivende tiltak som skal påvirke faktorene i en positiv retning. Handlingsplan for folkehelse 2021-2023 bygger på tidligere planer. Handlingsplanen har vært sendt ut til folkehelseforum og andre relevante aktører for uttalelser og innspill. Den inneholder konkrete tiltak og innsatsområder innen folkehelsearbeidet i Karmøy kommune.

Tiltakene i handlingsplanen er i tråd med utfordringsbildet og overordnet målsetning for folkehelsearbeidet som inngår i kommuneplanens samfunnsdel. Overordnet målsetning er: «Alle skal bo og leve i helsefremmende lokalsamfunn – med særlig fokus på barn og unges oppvekstvilkår». Den overordnede målsetningen er igjen brutt ned til følgende innsatsområder:

Folkehelsearbeidet skal etter folkehelseloven være systematisk og langsiktig. Handlingsplanen for folkehelse gjelder derfor fra 2021 til 2023, og vil rulleres hvert 4. år slik at oversiktsarbeidet kan legges til grunn for planen. Samtidig kan det forekomme endringer i tråd med den løpende oversikten som kommunen skal utarbeide. Disse endringene vil ivaretas ved at justeringer av handlingsplanen gjennomføres hvert 2. år. For at tiltakene skal kunne gjennomføres avhenger det av at de årlige budsjettene hos kommunen og fylkeskommunen opprettholdes. 2020 var et år preget av pandemi, noen tiltak ble derfor ikke fullført som planlagt.

Handlingsplanen med tiltak knyttet opp mot de seks innsatsområdene ligger vedlagt.

Rådmannens vurdering

Folkehelse er et satsningsområde for Karmøy kommune. Loven gir rådmannen og hele kommunen plikt og ansvar til bl.a. å tenke «helse i alt vi gjør», ha løpende oversikt over helsetilstanden, utarbeide et skriftlig oversiktsdokument hvert fjerde år og sette inn tiltak i tråd med utfordringene og

evaluere disse. «Handlingsplan for folkehelse 2021-2023» viser en oversikt over tiltak for å løse noen av utfordringene i Karmøy kommune.

Rådmannen anbefaler at kommunestyret gir sin tilslutning til at handlingsplanen legges til grunn for det videre arbeidet innenfor dette omfattende saksfeltet.

Vedlegg:

Handlingsplan folkehelse 2021-2023